

Akershus Høyre

Med forbehold om endringer
SPERRET til 8.2.90 kl. 18.00

Statsminister

Jan P. Syse

Arbeiderpartiet er tilbake i opposisjon. Og det er tilbake nøyaktig hvor det slapp sist - med milliarder i overbud. Dengang henviste partiet til de "ubrukke oljemilliardene". Nå kan ikke Ap henvise til noenting. For den norske stat bruker ikke mindre enn den får inn, den forbruker mer. Pengene som skal brukes er allerede brukt opp. Arbeiderpartiets budsjettopplegg for 1990 var et underskuddsbudsjett selv etter oljeinntekter på 33 milliarder kroner.

Men Norge kan ikke løse sine problemer ved å øke sine underskudd. Vi løser ikke arbeidsløsheten på den måten, og ikke noe annet problem heller. Vi ville bare skaffe oss nye.

Derfor sier Regjeringen Nei til Arbeiderpartiets overbudspolitik. Vi sier nei fordi det er en feil og farlig linje. Den har ført galt avsted for Norge før. Vi vil ikke tillate at den fører galt avsted igjen. Da vi overtok regjeringsmakten i fjor høst, møtte vi et sterkt press på renten og kroneverdien - nettopp fordi Ap-regjeringen hadde lagt frem et budsjett som ikke viste økonomisk måtehold. Derfor strammet vi inn budsjettet og fikk lettet presset. Hadde vi ikke gjort det, ville opptakten til lønnsoppgjøret nå i vår blitt preget av stigende rente, økende inflasjon og svekket kronekurs.

Ingenting ville ha vært verre.

For Regjeringen er det en hovedoppgave å bekjempe arbeidsløsheten. Arbeidsmarkedstiltakene i 1990 er mer

omfattende enn noengang. Men vi nøyer oss ikke med å angripe symptomene på ledigheten. Vi angriper årsakene. Det er ikke nok å lage midlertidig sysselsetting med penger som ikke finnes. Regjeringen satser på virkemidler som er holdbare. I dag betyr dette særlig fire ting:

- Vi fremskynder virkelige arbeidsoppgaver, som utbyggingen av Bragefeltet, og OL-anleggene.

- Vi forbedrer og forsterker arbeidsmarkedstiltakene, og legger særlig vekt på at de skal gi øket kompetanse. Senest i dag har vi hatt møte med NHO og LO om det.

- I Nord-Norge, som er rammet av ressurskrisen i fiskeriene, kombinerer vi kortsiktig krisehjelp med langsiktig omstilling.

- Vi holder budsjetttrammene. Regjeringen står fast ved en stabil og påregnelig politikk, innenfor holdbare rammer. Hvis vi skal forbedre norsk konkurransevne, kan vi ikke bruke penger vi ikke har. Den økonomiske kursen kan heller ikke svinge som en værhone, fra måned til måned. Det skal være fasthet og konsekvens i hva vi gjør.

Det er nøkkelordene; fasthet og konsekvens. En stram budsjettpolitikk, som skaper ro i valutamarkedet og tillit til kronen. Den gir samtidig grunnlag for synkende rente, forutsetninger for lav prisstigning, muligheter for nye skattereduksjoner. Ingenting gir bedre bidrag til moderate lønnsoppgjør enn en slik konsekvent politikk. I fjor høst påsto enkelte at Regjeringens skattelettelse ville svekke mulighetene for et moderat oppgjør. Nå hører vi stadig mindre til den påstanden. Tvertom innser de fleste nå at det er omvendt:

Lavere skatt gir grunnlag for en god reallønnsutvikling, uten overdrevne lønnstillegg.

På samme måte fører et stramt budsjettopplegg til en bedre utvikling i renter og priser, og dermed til et fornuftig lønnsoppgjør. Det gir i sin tur grunnlag for nye investeringer. Nye investeringer krever to ting: at bedriftene får tillit til at den økonomiske politikken er på rett vei, og at forbedringer i rammevilkårene ikke vil bli avløst av nye forverringer. De skal vite hva de har å holde seg til. Det får de vite fra oss.

Derfor har Regjeringen fastslått at budsjetttrammene skal holdes. Det kommer vi til å stå fast ved. Denne regjeringen er ikke noen kortvarig episode. Og vår politikk er ikke laget for døgnfluen.

Å holde seg innenfor rammene er ikke noe politisk dogme for oss. Det er en nødvendighet. Hvis staten øker utgiftene, gir det enten økte underskudd og synkende pengeverdi, eller høyere skatter. Men høyere skatter vil skade den økonomiske vekstevnen. Det har vi nå sett gjennom tre år med Arbeiderparti-regjering. Vi kan ikke ha mer av det. Norge må senke skattene, ikke heve dem.

I går fremla Statistisk Sentralbyrå sin vurdering av utviklingen på arbeidsmarkedet fremover. Byrået fastslår utvetydig at et moderat lønnsoppgjør er en forutsetning for å holde arbeidsløsheten i sjakk. Derimot vil tillegg som sprenger rammene føre flere ut i arbeidsløshet. Ingen kommer utenom denne økonomiske jernloven. Derfor kan man ikke si som så, slik noen gjør, at det bare kan bli et moderat lønnsoppgjør hvis Regjeringen først gjør noe med arbeidsløsheten. Man kan ikke forlange at problemene skal gå bort før man bidrar til å løse dem. Vi kan bare skape nye arbeidsplasser i Norge ved å bedre vår konkurranseevne. Og da er moderate lønnsoppgjør ett av de nødvendige bidragene.

Det er mangel på moderasjon gjennom mange år som har ført til arbeidsløshet nå.

Vi har tatt sikte på at årets tariffoppgjør skal være et fritt oppgjør mellom partene, og ikke bli diktert av Regjering og Storting gjennom lovvedtak. Retten til å forhandle om egne lønnsforhold skal være selvsagt del av et fritt samfunn. Dette er ikke bare mitt syn. Etter to år med lønnslov under den forrige regjering, er LO blitt av samme mening: De vil ha normale tilstander tilbake. Det skal de få.

Vi akter ikke å gå Sveriges vei. Den svenske sosialdemokratiske regjeringen er nå på vei inn i den trøstesløse spiralen med prisstopp og lønnsstopp. Man går fra en markedsøkonomi til en planøkonomi akkurat samtidig med at andre europeiske land forlater planøkonomien til fordel for markedsøkonomien. Sverige bør gå den veien alene.

Vår nasjonale hovedoppgave er å skape ny vekst for Norge. Det krever innsats over et meget bredt område. Regjeringen arbeider med forenkling av næringslovgivningen. Vi er i full gang med å bedre kapitaltilgangen til næringslivet. For noen dager siden kom de første tiltakene: vi utvidet bankenes og forsikringsselskaperenes adgang til å gå inn i aksjemarkedet.

Vi har gjennomført liberaliseringer av valuta-reguleringen, og det som gjenstår vil bli opphevet i løpet av første halvår. Vi arbeider med reformer i bedrifts- og kapitalbeskatningen, bl.a. med basis i Aarbakke-utvalget.

Som et ledd i en aktiv næringspolitikk vil vi også selge aksjer i statsbedrifter. På den måten vil vi bidra til å skape en riktigere norsk næringsstruktur i årene fremover, og konsentrere offentlig virksomhet om primæroppgavene. Samtidig utvikler vi et samfunn av selveiere; vi vil spre eiendomsretten.

Jeg har påpekt at vi ikke er en midlertidig regjering med en midlertidig politikk, men at vi arbeider med plan og lange perspektiver. Mange har hittil vært opptatt av å revidere sine egne spådommer om hvor lenge Regjeringen vil sitte. Derfor har ikke alle oppdaget det hittil. Men de vil etterhvert se at vi vet hvor vi vil, og at vi vil langt.

Vi er en mindretallsregjering. Men det har de aller fleste regjeringer i Norge vært, og Norge har ikke vært uregjerlig av den grunn. Vi har en regjering av tre selvstendige og forskjellige partier. Men hva så? De tre partier er i regjering fordi de ønsker å samarbeide. Viljen skaper fellesskap. Regjeringskollegiet er et godt sammensveiset lag. Og i samtlige voteringer i Stortinget har våre partier stått samlet, og stått samlet bak Regjeringen.

Det er disse faktiske resultatene som teller. Ikke hva som sies underveis.

Samarbeidsregjeringen er det logiske uttrykk for Stortingets sammensetning etter valget i fjor. Og det finnes egentlig ikke noe alternativ til den. Tre andre partier - Ap, SV og Fremskrittspartiet - har riktignok flertall til sammen i Stortinget. Men det betyr ikke at de utgjør én opposisjon. De er tre opposisjonspartier, som går hver sin vei og har lite eller ingenting til felles. Naturligvis står det i deres makt å felle Regjeringen. Men det står ikke i deres makt å samle seg om ny regjering, eller om noen felles politikk. Derimot har vi - vår regjering - tilslutning i Stortinget til å gjennomføre hovedtrekkene i vår politikk. Budsjettforliket før jul var en bekreftelse på dette grunnleggende forholdet. Det var vårt budsjettopplegg som ble gjennomført, praktisk talt uforandret.

Enda viktigere: Det finnes ikke noen annen farbar vei å gå enn den vi går. Norge tåler ikke lenger høyere skatter.

Norge tåler heller ikke at den offentlige sektoren vokser videre på bekostning av privat foretagsomhet. Landet tåler ikke lenger en budsjettpolitikk med tilleggsbevilgninger store som veritable budsjetter. Vi tåler ikke mer kortsiktig støtte til ulønnsom virksomhet, eller budsjetter som måles i hvor store de er, ikke i hvor mye de kaster av seg.

Norge tåler ikke lenger et helsevesen hvor ressursene ikke blir effektivt utnyttet, en skole som ikke stiller krav. Vi tåler ikke at mennesker blir utsatt for vold i hverdagen, uten at lovbrøtterne blir pågrepet og straffet. Og vi tåler ikke et forfall i samfunnsmoral fordi personlig frihet ikke er blitt ledsaget av et like stort krav til personlig ansvar.

Regjeringens arbeidsprogram er derfor en kursendring, et svar på disse problemene. Det eneste svaret.

Noen vil gå fortere frem enn vi. Noen vil ikke gå i det hele tatt. Andre vil gå baklengs, som Thorbjørn Berntsen, når han vil ta mer penger ut av bedriftene og lage et sosialistisk aksjefond. (På en tid da hele Europa er full av reformerte sosialister, finnes det stadig noen her hjemme som forblir like ureformerte!)

Men intet av dette vil løse landets problemer. Vi må ha ny vekst i økonomien, bedre konkurransevnen, øke kompetansen, øke innsatsviljen. Og vi må gjøre det på en måte som holder. Ikke kamuflere problemene, men løse dem.

Da vi tiltrådte i fjor høst, gjennomførte vi større omlegninger i statsbudsjettet enn noen ny regjering før oss. Vi strammet inn Arbeiderpartiets opplegg med ca. 3 milliarder kroner. Vi foretok vesentlig forbedringer i skattene. Vi fikk Stortingets fullmakt til å selge for inntil 1 milliard kroner i offentlig eiendom. Vi bandt oss til et stramt opplegg for å sikre at budsjetttrammene blir holdt.

Påstandene om at denne regjering måtte føre en løs økonomisk politikk for å tilfredsstille alle særinteresser, ble omgående gjort til skamme.

Det samme skjedde med påstandene om at Regjeringen umulig kunne føre en handlekraftig Europa-politikk. Vi har presentert et offensivt opplegg som har fått tilslutning fra et nesten samlet Storting. Vi har tatt nye, viktige skritt i den europeiske samarbeidsprosessen. Jeg var i Brüssel for to uker siden, i møter med EF-kommisjonen. Jeg møtte ingen der som mente at vi går for halv fart i Europa-spørsmålet. Tvertom: Vi holder høyt tempo.

Mange oppgaver blir ikke løst så godt som de skulle i dagens Norge. Eldreomsorgen er en av dem. Ingen av oss trenger å se på fjernsyn for å vite det. Men det står ikke på viljen. I så fall hadde oppgavene vært løst forlengst. (Oslo bruker f.eks. langt mer penger til sosial- og helseoppgavene enn andre kommuner).

Det står dels på måten vi har organisert samfunnet på, dels står det på pengene, og dels står det på måten vi har brukt pengene på.

Vi må gjøre noe med det, alle sammen. Gjøre noe med våre egne holdninger til det å hjelpe hverandre. Gjøre noe med våre prioriteringer: dvs. hva vi sier ja og nei til. (For vi kan altså ikke bruke penger vi ikke har. Og vi kan ikke bruke de samme pengene flere ganger.) Og endelig: Vi må gjøre noe med måten pengene anvendes på. På noen av våre største sykehus og institusjoner finner vi stadig flere ansatte som behandler stadig færre pasienter. Det er slikt som ikke kan fortsette. Vi kan ikke bare spørre etter hvor mange penger som settes inn, men også etter hvor mye som kommer ut. I helsesektoren har i årevis ni av ti nye kroner gått til å betale flere ansatte, høyere lønn og dyrere utstyr. Bare én - én - krone kommer ut igjen som mer hjelp til dem som skulle ha vært hjulpet.

Slik kan det ikke fortsette. Ikke bare i helsesektoren, men ikke på noe område. Ikke i skolen, ikke i offentlig administrasjon, ikke i virksomheter som er skjermet mot konkurranse.

Men vi får ikke løst problemene bare ved å bevilge mer penger, og aller minst ved å bevilge penger som ikke finnes. Jeg har all forståelse for de eldre som nå synger ut om hva som er galt. Men jeg har ingen forståelse for de politikere som ikke engang har hukommelse nok til å huske hva de selv vedtok i fjor. Niels Kjær forteller et sted om et kaukasisk fjellfolk som hadde så kort hukommelse. Når de sto opp om morgenen, løp de til torvs for å selge sine senger. Når kvelden så falt på, løp de gråtende rundt etter sengene for å kjøpe dem tilbake. Vi opplever mange slike gråtekoner i enkelte partier akkurat nå.

Derfor er en mer effektiv helsetjeneste en hovedoppgave for Regjeringen. I dette arbeidet trekker vi også inn ekspertise fra næringslivet, for å se hva vi kan lære derfra.

Hva vi dessverre ikke kan lære noe av, er et ensidig krav om høyere bevilgninger.

Et annet initiativ på dette området er å la leger få bruke utstyr og lokaler ved sykehusene på sin fritid, slik at de kan behandle flere pasienter. Vi arbeider med spørsmålet om å sette en øvre grense for ventetid på operasjon. Vi har åpnet for private tilleggstilbud i helsesektoren, bl.a. for at Ring medisinske senter skal få ta i bruk 10 sykehussenger.

På Kommunaldepartementets arbeidsprogram står ikke minst en Stortingsmelding for Nord-Troms og Finnmark og oppfølging av innstillingen fra Ressurssviktutvalget. I forbindelse med Finnmarks-meldingen vil Regjeringen også legge frem forslag om å gjøre Nord-Troms og Finnmark til en egen tiltakssone, der det særlig blir satset på personrettede

stimuleringstiltak. Nedsettelse av inntektsskatten er et viktig element. Enda mer enn støtte til eksisterende virksomhet trenger landsdelen stimulanser til ny virksomhet. Og lavere skatt er en oppfordring til ny innsats.

Departementet forbereder også en egen Stortingsmelding om storbyene, den vil komme i løpet av våren. Den ventes med spenning i Oslo. Permitteringsloven som ble vedtatt i forrige stortingsperiode har vi utsatt, fordi den ville ha belastet næringslivet ytterligere i en vanskelig tid, og dermed skapt flere ledige. Den vil bli fremmet senere med nytt innhold.

Næringsdepartementet har et hovedansvar for å forberede salg av aksjer og fast eiendom på inntil 1 milliard kroner, slik Regjeringen har fått Stortingets fullmakt til.

Forsvarsdepartementet har nedsatt en ny forsvarskommisjon under ledelse av fylkesmann Kåre Willoch. Kommisjonen skal se på hva våre sikkerhetsbehov i lys av den nye utviklingen i Europa.

Kulturdepartementet arbeider med det store spørsmålet om statsgaranti for De Olympiske Vinterleker i 1994, en sak som nødvendigvis engasjerer hele Regjeringen. Vi må forene økonomisk disiplin og ansvarlighet med den nasjonale forpliktelsen vi har påtatt oss - en forpliktelse som vi vil vise for oss selv og verden at vi er i stand til å løfte.

Et sentralt spørsmål blir også den fremtidige medieutviklingen; særlig spørsmålet om et uavhengig TV2 og adgangen til reklamefinansiering av fjernsynssendinger. Arbeiderpartiets motstand mot uavhengige norske TV-tilbud utenfor NRK er omsider rast sammen. Høyre har fått gjennomslag for sine prinsipielle holdninger. Det har tatt tid. Men nå fører det frem.

Her har vi nedsatt et statssekretærutvalg som arbeider under stramme tidsfrister.

Bekjempelse av kriminalitet står sentralt i regjeringens målsetting. Vi har lagt frem en handlingsplan for avvikling av soningskøene på 2 år. 400 nye eller frigjorte stillinger i politiet åpner for en offensiv satsing mot kriminalitet. Fra nyttår er prosjektet "oppsøkende virksomhet og hverdagskriminalitet" satt i gang. Flere departementer arbeider sammen om en fullstendig handlingsplan mot kriminalitet. Vi tar sikte på å fremlegge planen i løpet av våren.

Miljødepartementets budsjett er i år øket med 25 %, noe som gir økt rom for satsing på en rekke områder. Særlig er forurensningstiltakene styrket.

Miljøvernministeren har et hovedansvar for forberedelsene til den store internasjonale konferansen om miljø og utvikling i Bergen i mai. Et statlig program for overvåkning og for varsling av havmiljø er etablert fra 1990. Det er innført totalforbud mot fosfatholdige vaskemidler f.o.m. februar. Etter oljeulykken i Sogn gjennomgår departementet oljevernberedskapen. De som hevder at miljøvernministeren ikke har fulgt med, kan ikke ha fulgt med!

En oversikt som dette blir langt fra fullstendig. Men samlet er det et meget offensivt reformprogram på mange felter. Vi vil slippe private tiltak mer til - det er nødvendig hvis vi skal få ny vekst og nye arbeidsplasser slik vi håper. En forvokst offentlig sektor ligger i dag som en byrde på næringslivet og vekstevnen i Norge. Men samtidig har vi ærgjerrige mål også på Statens vegne: Det staten gjør, skal den gjøre godt. Landet kan ikke tåle at Staten, hvis den skal forvalte en stor del av de samlede ressurser, får mindre ut av dem en andre kan gjøre.

Men dette er ikke bare et spørsmål om penger, det er et spørsmål om arbeidsmiljø i bredeste forstand: Om hvor byråkratisk eller ubyråkratisk vi har organisert oss. Om regelverket er slik at det oppfordrer mennesker til å gå i gang med ny aktivitet, eller skremmer dem fra det. Om de ordninger vi har laget i samfunnet får folk til å ta større ansvar, eller mindre ansvar.

Jeg tror vi har sett stadig tydeligere de senere år at mange trekk ved den sosialdemokratiske innblandingsøkonomien og velferdsmodellen fra 50 og 60-tallet førte galt av sted, og at det må en betydelig opprydding til. Beskatningen av arbeidsinntekt tok overhånd. Det ble for mange som regulerte og for få som produserte. Det ble en tendens til å stille krav til andre i stedet for til seg selv. Man bygget på urealistiske forestillinger om Statens evne til å ta hånd om alt og alle, og på en like urealistisk mistro til individet. Vi har et tog som skal på sporet igjen.